Nr 129

Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av avtal mellan televerket, Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet om bildande av ett alarmeringsbolag, m. m.; given Stockholms slott den 27 oktober 1972.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

CARL GUSTAF

BENGT NORLING

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen hemställs om bemyndigande för Kungl. Maj:t att godkänna ett avtal mellan televerket, Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet om bildande av ett gemensamt ägt alarmeringsbolag. Bolaget skall bygga upp och driva alarmeringscentraler för alarmering av i första hand primärkommunala och landstingskommunala hjälporgan. Till bolaget skall successivt överföras televerkets nuvarande s. k. SOS-tjänst. Omfattningen och utformningen av SOS-tjänsten skall dock inte avgöras av bolaget utan föreslås få ankomma på Kungl. Maj:t.

För televerkets aktieteckning i bolaget — vars aktiekapital inledningsvis skall vara 1 milj. kr. — behövs 500 000 kr. Beloppet förutsätts belasta investeringsanslaget Teleanläggningar m. m.

Televerket föreslås bli bemyndigad att teckna borgen för lån till bolaget intill ett belopp av 12,5 milj. kr.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 27 oktober 1972.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, ODHNOFF, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG och CARLSSON.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Norling, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *godkännande av avtal mellan televerket, Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet om bildande av ett alarmeringsbolag, m. m.* och anför.

Televerket har i skrivelse den 28 augusti 1972 hemställt om Kungl. Maj:ts godkännande av en mellan televerket, Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet träffad överenskommelse om bildande av ett alarmeringsbolag. I skrivelsen begär televerket vidare Kungl. Maj:ts medgivande att ta i anspråk 500 000 kr. av investeringsanslaget Teleanläggningar m. m. för aktieteckning i bolaget och hemställer om bemyndigande att ställa borgen för lån till bolaget intill ett belopp av 12,5 milj. kr.

Televerket har vidare i skrivelse den 4 oktober 1972 föreslagit att socialvårdens jourtjänst skall överföras från den avgiftsbelagda till den avgiftsfria SOS-tjänsten.

Nuläge

Televerkets SOS-tjänst

SOS-tjänsten innebär att allmänheten i nödsituationer kan slå telefonnummer 90 000 och genom förmedling av en telefonist på en televerkets SOS-central komma i kontakt med önskat hjälporgan.

SOS-tjänsten infördes efter beslut av 1956 års riksdag (prop. 1956: 1 bil. 27, SU 1956: 9, rskr 1956: 155). Behovet av en särskild SOS-tjänst var i första hand en följd av telenätets automatisering. Så länge telefonsamtal vidarekopplades av telefonist på en manuell telefonstation

kunde man i en nödsituation lyfta telefonluren och begära "polis", "brandkår" osv. (de s. k. sociala namnanropen). Efterhand som telenätet automatiserades, bortföll denna möjlighet och allmänheten måste känna till telefonnumren till olika aktuella hjälporgan, vilket i nödsituationer kunde vålla vissa problem. Genom riksdagsbeslutet år 1956 infördes ett för olika hjälporgan gemensamt telefonnummer (90 000), som skulle gälla över hela landet och genom vilket en person i nöd kunde komma i kontakt med önskat hjälporgan. Numret 90 000 valdes eftersom det var lätt att komma ihåg och lätt att slå på fingerskivan även i mörker.

Genom riksdagsbeslutet ålades televerket att svara för kostnaderna för SOS-tjänsten, dock endast i den utsträckning som svarade mot de tidigare sociala namnanropen. F. n. ingår därigenom i den *avgiftsfria* SOS-tjänsten förmedling av samtal till polis, brandkår, jourhavande läkare, ambulans, flygambulans, sjöräddning, flygräddning och fjällräddning.

Vissa hjälporgan utöver de nämnda har möjlighet att *mot avgift* anslutas till SOS-tjänsten. Hit hör vissa organ inom sjukvården (t. ex. jourhavande tandläkare), själavården (t. ex. jourhavande präst), apoteksväsendet, socialvården och veterinärväsendet.

Budgetåret 1971/72 vidarebefordrades över de 26 SOS-centralerna mer än 2 milj. samtal. Samtalen fördelade sig på hjälporgan på följande sätt.

Jourhavande läkare	63,5%
Polis	14,5%
Ambulans	13,5%
Jourhavande tandläkare	2,5%
Brandkår	2,3%
Jourhavande präst	2,0%
Övriga hjälporgan	1,7%
	100%

Genom den höga beredskap som alltid måste hållas på SOS-centralerna — medelsvarstiden är ca 3 sekunder — är verksamheten mycket personalkrävande. Av televerkets nära 4 000 telefonister är ungefär var tredje i större eller mindre utsträckning berörd av SOS-tjänsten. SOS-tjänstgöringen för dessa telefonister är emellertid endast en del av den totala arbetstiden, varför SOS-tjänsten beräknas kräva en arbetsinsats motsvarande ca 100 anställda.

Televerkets direkta kostnader för den avgiftsfria SOS-tjänsten beräknas till 7—8 milj. kr./år i 1972 års kostnadsläge. Kostnaderna består praktiskt taget helt av personalkostnader. Därutöver får televerket räkna med vissa uteblivna intäkter av telefonsamtal genom de debiteringsprinciper som gäller för SOS-samtal. För samtal till telefonnummer 90 000 debiteras aldrig mer än en samtalsmarkering, oberoende av samtalets längd och det geografiska avståndet. För SOS-samtal från samtals-

automat med "röd SOS-knapp" är samtalet helt avgiftsfritt. De uteblivna intäkterna för televerket kan beräknas till ca 1 milj. kr./år.

Nuvarande alarmeringsförhållanden för hjälporgan, anslutna till SOS-tjänsten

För brandalarmering skall varje kommun enligt gällande brandordningar ha tillgång till en ständigt bemannad brandalarmeringscentral. Kommunerna har i viss utsträckning valt att gå samman i större fjärralarmeringscentraler. Sålunda finns bl. a. i Örebro och Uppsala centraler med stora alarmeringsområden. De kommuner, som inte är anslutna till fjärralarmeringscentral, har löst alarmeringsfrågan på olika sätt, ibland genom att låta larmanropen gå till någon typ av ständigt bemannad institution, t. ex. ålderdomshem eller taxistation. Som en följd av de skiftande förhållandena är utrustningen på alarmeringscentralerna mycket varierande.

För ambulansalarmering har flertalet landsting organiserat alarmeringscentral. Ofta är sådan förlagd till en brandalarmeringscentral. Jourhavande sjukvårdspersonal är i viss utsträckning ansluten till alarmeringscentral eller särskild jourcentral.

För polisalarmering finns inom varje polisdistrikt en larmcentral, belägen i polisstationen på distriktets centralort. Inom varje län finns dessutom en regional sambandscentral. Alarmering av flygräddning och fjällräddning sker till polisen.

I sammanhanget kan också nämnas den alarmering och koordinering för sjöräddningens behov som sker genom bl. a. televerkets kustradiostationer. Dessutom fungerar bl. a. sjöfartsverkets, kustbevakningens och polisens alarmeringsenheter som larmförmedlande organ.

Förslag om s. k länsalarmeringscentraler

Kommunförbundet och landstingsförbundet har rekommenderat sina medlemmar ett ökat samarbete i alarmeringsfrågor genom inrättandet av gemensamma alarmeringscentraler för i första hand brand- och ambulansväsendet.

Rekommendationen grundar sig på ett förslag, som framlagts år 1969 av en arbetsgrupp bestående av representanter för kommunförbundet, landstingsförbundet, televerket, statens brandinspektion och civilförsvarsstyrelsen. De skäl som enligt arbetsgruppen talade för en ökad samordning var bl. a. följande:

— Vid många ingripanden i nödlägen krävs insats av såväl primärkommunala som landstingskommunala enheter. Samordning av alarmeringen ger möjlighet att sända den kombinerade hjälp som krävs i varje enskilt fall.

— Genom samordning av verksamheten och anskaffning av effektiv utrustning kan alarmeringsbehovet tillgodoses med väsentligt minskad personalinsats samtidigt som det ges utrymme för andra kommunala funktioner. Härigenom kan kostnaden per alarmtillfälle nedbringas avsevärt.

— Samordning av alarmeringen till större enheter ökar effektiviteten främst genom att ekonomiska förutsättningar skapas för utnyttjande av bättre tekniska hjälpmedel.

— Säkerhetskravet tillgodoses bättre genom att den som alarmerar snabbare kan komma i kontakt med alarmeringscentralen som omgående kan alarmera rätt organ.

— Genom samordning till större områden kan sambandsproblemen lösas bättre. Det är nödvändigt att radiotrafiken fungerar utan störningar och att frekvenserna utnyttjas i maximal utsträckning. Vid anläggningar som täcker ett litet område kan inte båda dessa krav tillgodoses.

I fråga om storleken av ett alarmeringsområde fann arbetsgruppen det tekniskt möjligt att samordna alarmeringsverksamheten inom mycket stora områden. Med hänsyn bl. a. till sjukvårdshuvudmännens önskemål om samordning av sjuktransportverksamheten inom resp. landstingskommuner fann emellertid arbetsgruppen att länen var lämpliga alarmeringsområden. Arbetsgruppen föreslog därför att i princip inom varje län skulle inrättas en gemensam alarmeringscentral, länsalarmeringscentral, för i första hand brandkårsalarmering, sambandet med skogsbrandflyget, ambulansalarmering, ambulansdirigering och alarmering av jourhavande sjukvårdspersonal. Även alarmering av övrig kommunal jourpersonal samt övervakning av kommunal kontrollutrustning borde enligt arbetsgruppen kunna anförtros centralerna.

Samordning av länsalarmeringscentraler och televerkets SOS-centraler

Som framgått av det tidigare nämnda har televerkets SOS-centraler endast en förmedlande uppgift och SOS-personalen fungerar i princip som kvalificerade växeltelefonister. Av anropen till SOS-centralerna beräknas — som framgår av den tidigare redovisningen — nära 80 % vara samtal till ambulans, brandkår och jourhavande läkare. Alarmering av dessa organ skulle enligt planerna för länsalarmeringscentralerna ske från dessa. Detta innebär alltså att i ett läge med länsalarmeringscentraler uppbyggda över hela landet nära 80 % av SOS-samtalen skulle kopplas vidare till en sådan central.

Mot bakgrund av de nämnda förhållandena har televerket, kommunförbundet och landstingsförbundet fört överläggningar för att utröna förutsättningarna att slå samman SOS-tjänsten med de planerade länsalarmeringscentralerna.

Utöver den påtagliga rationaliseringsvinst som måste bli följden av att ett led i alarmeringskedjan kan undvaras — när det gäller brandkår, ambulans och jourhavande läkare — skulle en sammanslagning innebära andra fördelar.

Ursprungsidentifieringen av anropen, som på SOS-centralen sker dels på automatisk väg dels genom utfrågning av den anropande, kan få en bättre lösning om den anropande direkt kommer i kontakt med en kom-

binerad SOS- och alarmeringscentral. Dessutom skulle den hjälpsökande inte som f. n. behöva framföra vissa uppgifter till såväl SOS-central som hjälporgan. De olägenheter — i vissa fall av mycket allvarligt slag — som ibland uppkommer genom att den hjälpsökande tror sig ha fullföljt alarmeringen i och med att kontakt erhållits med SOS-centralen och därför avslutar samtalet, skulle upphöra. Vid katastrofer eller andra nödlägen, som kräver mera omfattande räddningsinsatser och då ett flertal olika hjälporgan snabbt måste nås, skulle dessutom kombinerade SOS- och alarmeringscentraler fungera smidigare och bättre än de nuvarande SOS-centralerna.

Med hänsyn till de fördelar som skulle stå att vinna med en sammanslagning har televerket vid de diskussioner som förts med de båda förbunden varit positivt intresserad av en sådan. En förutsättning har dock därvid varit att alarmeringscentralerna inte skulle förläggas till televerket. Den nuvarande SOS-tjänsten har karaktären av normal manuell expedition av telefonsamtal och den är därför som nämnts samordnad med annan inom televerket förekommande manuell telefonexpedition. SOS-centralerna är således lokaliserade till de orter där det av i huvudsak driftsekonomiska skäl är befogat att ha manuell telefonexpedition. Verksamheten vid en kombinerad SOS- och alarmeringscentral skulle emellertid komma att till sin karaktär väsentligt skilja sig från vanlig telefonexpedition. Typiskt för en alarmeringscentral är — till skillnad från en telefonexpedition — bl. a. förekomsten av radiokommunikation, behovet av att fortlöpande kunna överblicka de olika hjälpenheternas aktuella engagemang samt önskvärdheten av att i nära anslutning till centralen ha tillgång till sakkunnigt och ansvarigt befäl som är engagerat i hjälparbete. Dessa förhållanden gör att man inte har möjlighet till sådan arbetsmässig samordning med vanlig telefonexpedition, som f. n. finns i SOS-centralerna. Televerket har därför ansett att alarmeringscentralerna i stället bör förläggas till ett hjälporgan — t. ex. brandstation — där ständig bemanning finns.

Parallellt med diskussionerna mellan televerket, kommunförbundet och landstingsförbundet om överförande av SOS-tjänsten till planerade länsalarmeringscentraler, behandlades bl. a. alarmeringsfrågan inom den s. k. räddningstjänstutredningen, som i maj 1971 presenterade resultatet av sitt arbete i form av betänkandet (SOU 1971: 50) Räddningstjänst.

Räddningstjänstutredningen

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade chefen för inrikesdepartementet den 3 december 1965 en sakkunnig[1] för att bl. a. utreda frågan om samordning och komplettering av räddningsverksamhet samt föreslå hur räddningsarbete bör ledas vid olyckor av större omfatt-

[1] Sakkunnig: landshövding Karl G. Samuelsson

ning, där insatser av olika räddningsorgan erfordras. I detta sammanhang borde också utredas hur ansvaret för verksamheten skulle fördelas mellan olika organ i fall där tveksamhet kunde råda härom. På förslag av chefen för kommunikationsdepartementet den 15 december 1967 gavs utredningen — som arbetat under benämningen räddningstjänstutredningen — tilläggsdirektiv, som i första hand rörde frågor om oljeskyddsberedskap.

Sammanfattningsvis innebär räddningstjänstutredningens förslag bl. a. följande:

— kommunerna åläggs att svara för samhällets räddningstjänst även i annat nödläge än brand,

— ansvaret för den organisatoriska ledningen av räddningstjänsten vid en olycka faller på brandchefen i den kommun där olyckan sker,

— länsstyrelsen får ansvaret för katastrofplanläggningen i länet,

— den centrala tillsynen över samhällets räddningstjänst med undantag för oljebekämpning till sjöss anförtros statens brandinspektion,

— oljebekämpning till lands ombesörjs av de lokala räddningsorganen,

— oljebekämpning till sjöss samt i kustvattnen, Mälaren och Vänern ankommer på tullverkets kustbevakning och den centrala tillsynen betr. oljebekämpningen anförtros generaltullstyrelsen,

— länsalarmeringscentraler inrättas och SOS-tjänsten överförs till dessa.

När det gäller utredningens förslag beträffande alarmeringsorganisationen redovisas detta något utförligare i det följande.

Utredningen slår fast att för att samhällets räddningstjänst skall fungera effektivt det är av största vikt att den hjälpsökande snabbt och säkert kan nå vederbörande räddningsorgan samt att de räddningsenheter som bör insättas kan alarmeras på kortast möjliga tid.

Utredningen påpekar att enhetliga alarmeringssystem byggts upp för polisens, kustbevakningens och sjöräddningens verksamhet. Däremot företer brand- och sjuktransportväsendets alarmeringsförhållanden enligt utredningen en splittrad bild. På åtskilliga håll har alarmeringsfrågan för dessa lösts på ett sätt som svarar mot högt ställda anspråk på effektivitet och säkerhet. För alltför stora delar av landet är dock brandkårs- och ambulansalarmeringen från effektivitets- och säkerhetssynpunkt ännu inte helt tillfredsställande.

Utredningen anser att grundregeln för de lokala räddningsorganens alarmering alltjämt bör vara densamma som f. n. gäller för brandalarmeringen, nämligen att räddningsorganet skall ha tillgång till en ständigt bemannad alarmeringscentral, som kan mottaga ingående larm samt utlösa utgående larm. Kravet på alarmeringscentralens resurser att effektivt ombesörja både ingående och utgående alarmering bör emellertid sättas högre än f. n. Varje alarmeringscentral bör förfoga över sådana tekniska resurser som kan öka snabbheten och säkerheten vid alarmeringen.

I fråga om i vilken utsträckning alarmeringen bör samordnas mellan räddningsorgan av skilda slag synes det räddningstjänstutredningen na-

turligt, att i första hand alarmeringen av de kommunala räddningsorganen samt av ambulans- och jourtjänsten inom den medicinska sektorn samordnas. Utredningen ansluter sig därför i princip till den tidigare nämnda rekommendationen från kommunförbundet och landstingsförbundet om bildandet av länsalarmeringscentraler.

Såväl polisen som kustbevakningen har betydande uppgifter i samhällets räddningstjänst. Polisen skall vid flertalet nödlägen larmas för trafikledning, för utredningar och för bevaknings- eller andra uppgifter. Polisen har dessutom ansvaret för fjällräddningen samt för ambulans- och räddningsflyget. Kustbevakningen ansvarar för oljebekämpningen till sjöss och i kustvattnen. Polisen och kustbevakningen har därför sådan intressegemenskap med de lokala räddningsorganen att en samordnad alarmering bör kunna övervägas.

Polisens och kustbevakningens huvuduppgifter ligger emellertid enligt utredningens mening inom andra områden än samhällets räddningstjänst. Både polisen och kustbevakningen har dessutom redan väl utbyggda alarmerings- och kommunikationssystem, som väl torde fylla rimliga krav på effektivitet och som representerar stora ekonomiska värden. Utredningen är därför inte beredd att föreslå en omedelbar organisatorisk samordning av polisens och kustbvakningens alarmeringssystem med alarmeringssystemet för de kommunala räddningsorganen, sjuktransportväsendet och den medicinska jourtjänsten.

Behovet av omedelbar kontakt vid räddningsalarm och räddningsaktioner mellan polisen, kustbevakningen samt de egentliga räddningsorganen måste emellertid uppmärksammas. Goda tekniska möjligheter torde finnas att åstadkomma effektiv och säker förbindelse mellan länsalarmeringscentraler och polisen samt vid behov kustbevakningen utan en total samordning av alarmeringssystemen. Mellan länsalarmeringscentralen och polisens sambandscentral i samma län bör finnas exklusiv direktförbindelse.

Utredningen anser även — av skäl som tidigare nämnts — att det är lämpligt att överföra SOS-tjänsten till de planerade länsalarmeringscentralerna, i takt med att dessa byggts ut.

Remissyttranden över räddningstjänstutredningens betänkande

I det följande redovisas kortfattat de synpunkter på alarmeringsfrågan som framförts i remissinstansernas yttranden över räddningstjänstutredningens betänkande.

Det helt övervägande antalet remissinstanser tillstyrker eller lämnar utan erinran förslaget om bildandet av länsalarmeringscentraler och successivt överförande av SOS-tjänsten till dessa centraler. Det gäller bl. a. *rikspolisstyrelsen, civilförsvarsstyrelsen, socialstyrelsen, televerket, generaltullstyrelsen, Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet,*

flertalet länsstyrelser och landsting, *Svenska Kommunalarbetareförbundet, Brandmännens riksförbund* samt *Svenska brandbefälets riksförbund.*

Vissa remissinstanser, som är positiva till bildandet av alarmeringscentraler, uttrycker farhågor för att alarmeringsområdena kan bli för stora. *Brandmännens riksförbund* påpekar att alarmeringsområdet inte får bli så stort att ortsbestämning av inkommande larm medför förväxlingar.

När det gäller omfattningen av länsalarmeringscentralernas verksamhet tar ett antal remissinstanser upp frågan om samordningen med polisens och kustbevakningens sambandscentraler. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anser att på längre sikt en total integrering av samhällets larmtjänst bör ske. Även *länsstyrelsen i Hallands län* anser att en total samordning av samhällets larmtjänst bör eftersträvas. Länsstyrelsen anser det angeläget att åtminstone polisens larmsystem ansluts till en blivande länsalarmeringscentral.

Bland de remissinstanser som uttalat sig mot en ytterligare samordning med polisens sambandscentraler i dagsläget finns *Landstingsförbundet.* Förbundet påpekar att man i skilda sammanhang hävdat att alla samhälleliga alarmeringsfunktioner bör samordnas till regionala centraler. Förbundet anser det dock mindre lämpligt att göra inbrytning i ett alarmerings- och sambandssystem som i likhet med polisens befinner sig i ett sista uppbyggnadsskede. Denna omständighet gör att förbundet kan godta ett uppskov med en önskvärd organisatorisk samordning men knappast det förhållandet, vilket utredningen vill göra gällande, att polisens och kustbevakningens huvuduppgifter ligger inom andra områden än samhällets räddningstjänst.

Länsalarmeringscentralernas betydelse vid ett beredskapsläge tas upp av ett par remissinstanser. *Civilförsvarsstyrelsen* anser det väsentligt att vid den praktiska utformningen av länsalarmeringscentralerna förutsättningar skapas för en smidig övergång mellan freds- och krigsalarmering. Detta innebär bl. a. att alarmeringscentralerna bör få tillfredsställande skydd. Liknande synpunkter framförs av *länsstyrelserna i Stockholms* och *Västerbottens län.*

Rikspolisstyrelsen och *generaltullstyrelsen* påpekar, att det är väsentligt att radiokommunikationsmöjligheterna mellan olika räddningsorgan samordnas.

Avtalet mellan televerket, Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet

Tidigare nämndes de överläggningar som förts mellan televerket, kommunförbundet och landstingsförbundet om att överföra SOS-tjänsten till de planerade länsalarmeringscentralerna. Överläggningarna har lett fram till en principöverenskommelse, som genom televerkets skrivelse

den 28 augusti 1972 underställts Kungl. Maj:t för godkännande. Överenskommelsen — som getts formen av ett konsortialavtal med bifogat förslag till bolagsordning för ett för ändamålet bildat alarmeringsbolag — har, med vissa smärre formella ändringar, undertecknats av parterna den 20 oktober 1972.

Genom återkommande redovisningar i centrala företagsnämnden har den berörda personalen i televerket informerats om överläggningarna.

I inledningen till avtalet redovisas först det tidigare nämnda förslaget om länsalarmeringscentraler och det önskvärda i att SOS-tjänsten överförs till dessa centraler. Beträffande larm till polisen samt till sjö-, flyg- och fjällräddningen, vilka ingår i den avgiftsfria SOS-tjänsten, avses dessa i ett inledningsskede komma att ligga utanför det tänkta verksamhetsområdet för länsalarmeringscentralerna. Centralerna bör för dessa räddningsorgan t. v. fungera som de nuvarande SOS-centralerna och alltså i princip endast vidarekoppla samtalen. Driften av alarmeringscentralerna bör anförtros åt ett av televerket, kommunförbundet och landstingsförbundet gemensamt ägt aktiebolag.

Målsättningen för ett sådant bolag formuleras på följande sätt:

Bolaget skall genom samordning av samhällets alarmeringsfunktioner i regionala alarmeringscentraler möjliggöra snabba och effektiva hjälpinsatser. Dessa alarmeringscentraler skall ha till uppgift

att mottaga och utlösa larm avseende brandkår, ambulans och jourhavande sjukvårdspersonal,

att övervaka statliga och kommunala kontrollutrustningar och vid behov tillkalla jourpersonal,

att vidarekoppla SOS-samtal till sådan hjälpinstans, för vilken fullständig larmbehandling ej lämpligen bör ske inom alarmeringscentralen,

att fungera som sambandscentral för hjälpstyrkor då så erfordras samt

att i mån av kapacitet ta emot och behandla larmbesked från privata kontrollanläggningar och åta sig andra uppdrag som faller inom verksamhetsområdet.

Bolaget — vars namn skall vara SOS Alarmering Aktiebolag (SOSAB) — skall inledningsvis ha ett aktiekapital av 1 milj. kr., vilket vid behov skall kunna utökas till 3 milj. kr. Av aktierna skall televerket teckna 50 % samt kommunförbundet och landstingsförbundet vardera 25 %. Styrelsen — med säte i Stockholm — skall bestå av 4—8 personer. Parterna utser ledamöter och suppleanter i styrelsen i proportion till aktieinnehavet. Ordförandeposten, vice ordförandeposten samt posten som ordförande på bolagsstämman alternerar mellan parterna. För viktiga beslut i styrelsen krävs att mer än hälften av ledamöterna är eniga.

Antalet alarmeringscentraler förutses bli 16—20 st., och samtliga avses stå klara inom sex år efter det att bolaget beställt utrustning till den första centralen. För varje alarmeringsområde (i regel län), skall inrättas dels en projektgrupp för att förbereda den nya centralen, dels i ett senare skede en samrådsgrupp med uppgift att ge SOSAB:s ledning

synpunkter på alarmeringsverksamheten inom området. I projektgruppen och samrådsgruppen skall ingå representanter för televerket, berörda landsting samt berörda länsavdelningar inom kommunförbundet. Det förutses att parterna i samförstånd kan finna lämpligt att ansluta även representanter för andra intressenter till grupperna.

Omfattningen och utformningen av SOS-tjänsten får inte ändras av bolaget utan Kungl. Maj:ts medgivande.

Larmtjänsterna uppdelas i grundtjänster — som SOSAB måste utföra — och kommersiella tjänster. I grundtjänsterna ingår t. ex. brandkårsalarmering, ambulansalarmering och -dirigering samt SOS-tjänsten. Kostnaderna för grundtjänsterna skall fördelas med 40 % på televerket och 30 % vardera på berörda kommuner och landsting.

I fråga om den tekniska utrustningen på centralerna skall parterna sträva mot att i så stor utsträckning som möjligt använda den materiel, som i dag finns på SOS-centralerna och på primär- och landstingskommunala larmcentraler. Kapitalbehovet i ett fullt utbyggt skede beräknas därigenom kunna begränsas till ca 20 milj. kr. Tidigare nämndes att aktiekapitalet skall vara 1—3 milj. kr. I den mån SOSAB:s egna tillgångar inte förslår som säkerhet för lån skall parterna därutöver kunna teckna borgen om totalt högst 25 milj. kr., varav televerkets andel är hälften eller 12,5 milj. kr. Beloppet 25 milj. kr. har valts för att det skall finnas en viss marginal utöver det redovisade direkta behovet av kapital.

För att biträda med den personella uppbyggnaden av SOSAB och andra viktigare personaladministrativa frågor under uppbyggnadsskedet skall en rådgivande personaldelegation inrättas med representanter för parterna. Delegationen skall i erforderlig utsträckning samråda med berörda personalorganisationer. SOSAB:s personal skall rekryteras på allmänna marknaden. Viss förtur bör dock ges de hos parterna anställda, vars arbetsuppgifter övertas av SOSAB. Bolaget skall i löneförhandlingshänseende företrädas av Statsföretagens Förhandlingsorganisation.

Avtalet har träffats med förbehåll för Kungl. Maj:ts godkännande och avtalet träder i kraft så snart sådant godkännande föreligger.

Remissyttranden angående avtalet

De telefonister inom televerket, som berörs av förslaget, är organiserade dels i Statsanställdas förbund (SF), dels i Tjänstemännens Centralorganisation (TCO). De båda personalorganisationerna har beretts tillfälle att avge yttrande över avtalet.

Båda organisationerna är positiva till att det sker en ökad samordning av samhällets alarmeringstjänst. När det gäller valet av företags-

form är dock organisationerna mera negativa. *TCO* föreslår att en utredning görs om olika alternativ för hur verksamheten skall bedrivas, varvid också möjligheterna att integrera alarmeringscentralerna med SOS-tjänsten inom ramen för televerkets verksamhet prövas. *SF* anser att en samordnad alarmeringstjänst kan byggas upp inom existerande organ och anser att en sådan ligger helt i linje med televerkets uppgifter. Förbundet finner det därför naturligt, att televerket blir huvudman för denna verksamhet.

TCO utgår från att personalen genom sina fackliga organisationer bereds tillfälle att delta i det fortsatta förberedelsearbetet för en samordnad alarmeringsverksamhet, att den nuvarande personalen ges förtursrätt till likvärdiga anställningar i en ny organisation samt att i en eventuellt inrättad personaldelegation skall ingå representanter för personalorganisationerna.

Departementschefen

Den automatisering av telenätet som påbörjades redan på 1920-talet och som slutfördes sommaren 1972 har varit av utomordentlig betydelse för utvecklingen av telekommunikationerna i landet. Automatiseringen har inneburit en mycket stor rationalisering och även en viktig serviceförbättring genom den möjlighet som därigenom skapats till snabb och säker trafik under dygnets alla timmar. Även om alltså fördelarna med automatiseringen är mycket stora kan man inte bortse från att den också medfört vissa nackdelar genom bortfallet av den personliga service som gavs av telefonisten. Denna nackdel har visat sig bl. a. när det i nödsituationer gällt att komma i kontakt med olika hjälporgan. Så länge inte telefonstationen på orten automatiserats kunde en person i nöd bara lyfta på telefonluren och hos telefonisten begära "polis", "brandkår" etc. (de s. k. sociala namnanropen). När telefonstationen automatiserats måste en person i nöd själv känna till telefonnumret till det önskade hjälporganet och om han inte gör det måste han slå upp det i telefonkatalogen eller på annat sätt skaffa fram uppgiften. Att detta i nödsituationer kan vålla stora svårigheter är uppenbart.

De nämnda förhållandena var orsaken till att riksdagen år 1956 beslöt att televerket skulle inrätta och bekosta en s. k. SOS-tjänst. SOS-tjänsten innebär att allmänheten över hela landet via telefonnumret 90 000 kan komma i kontakt med polis, brandkår, ambulans, jourhavande läkare, sjöräddning m. fl. hjälporgan. SOS-tjänsten har kommit att fylla ett stort behov, och under det senaste budgetåret vidarebefordrades mer än 2 milj. samtal över televerkets SOS-centraler.

Utan nackdelar är dock inte systemet. Genom att telefonnummer 90 000 blivit allmänt känt som ett nummer dit man kan ringa i nödsituationer har det inträffat att räddningsinsatsen fördröjts genom att den

uppringande trott att SOS-centralen även varit larmutlösande organ, medan den egentligen bara är en typ av telefonväxel, som kopplar upp förbindelse mellan den uppringande och aktuellt hjälporgan.

Kommuner och landsting har viss frihet att ordna sin alarmeringstjänst ifråga om t. ex. brandkår, ambulans, jourhavande sjukvårdspersonal på lämpligaste sätt. Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet har rekommenderat sina medlemmar ett ökat samarbete i alarmeringsfrågan på grund av de påtagliga fördelar när det gäller säkerhet, ekonomi, samordning m. m. som står att vinna med ett samarbete. Rekommendationen innebär att man skall sträva mot att bilda alarmeringscentraler för i princip varje län. Ca 80 % av SOS-anropen förmedlas till brandkår, ambulans och jourhavande läkare. Om alarmering av dessa organ centraliseras till länsalarmeringscentraler är det naturligt att frågan om sammanslagning av SOS-tjänsten och de planerade länsalarmeringscentralerna aktualiseras. Frågan har i första hand diskuterats mellan televerket, kommunförbundet och landstingsförbundet, vilka alla varit positiva till en sådan samordning. Frågan om bildande av länsalarmeringscentraler samt överförande av SOS-tjänsten till dessa har även tagits upp av räddningstjänstutredningen, som i sitt betänkande (SOU 1971: 50) Räddningstjänst ställt sig bakom en sådan lösning. Det stora flertalet av de remissinstanser, som i sina yttranden över betänkandet berört alarmeringsfrågan, har varit positiva till detta förslag.

För egen del anser jag det angeläget att de på många håll bristfälliga alarmeringsförhållandena snabbt förbättras och att därför den planerade samordningen snarast börjar genomföras. Jag förordar därför en samordning till större alarmeringscentraler för i första hand de primärkommunala och landstingskommunala hjälporganen och ett successivt överförande av SOS-tjänsten till dessa centraler.

Bl. a. räddningstjänstutredningen har också tagit upp frågan om en ytterligare samordning av alarmeringen av samhällets hjälporgan. Utredningen konstaterar att både polisen och kustbevakningen har betydande uppgifter i samhällets räddningstjänst. Deras huvuduppgifter ligger dock enligt utredningens mening inom andra områden. Eftersom dessutom både polisen och kustbevakningen har nya och väl utbyggda alarmerings- och kommunikationssystem, är utredningen inte beredd att föreslå en omedelbar organisatorisk samordning av polisens och kustbevakningens alarmeringssystem med alarmeringssystemet för de kommunala räddningsorganen, sjuktransportväsendet och den medicinska jourtjänsten.

Frågan om en ytterligare samordning har berörts av några av de remissinstanser, som yttrat sig över räddningstjänstutredningens betänkande. Gemensamt för dessa yttranden kan sägas vara att på längre sikt en ytterligare samordning bör ske. Däremot är de flesta remissinstanser överens om att en sådan samordning inte bör komma till stånd omedel-

bart. Varken rikspolisstyrelsen eller generaltullstyrelsen — som har ansvaret för kustbevakningen — föreslår någon ytterligare organisatorisk samordning men påpekar det väsentliga i att radiokommunikationsmöjligheterna mellan olika räddningsorgan samordnas.

För egen del finner jag det vara väsentligt att det finns väl utbyggda kommunikationsmöjligheter mellan olika räddningsorgan. Framför allt är det angeläget att räddningsorganen kan hålla kontinuerlig kontakt genom radiokommunikation. Härvidlag finns det i dag vissa brister.

Enligt kungörelsen (1967: 446) om radiosändare meddelas tillstånd att inneha eller använda radiosändare av televerket. Statliga myndigheter behöver inget formellt tillstånd men skall till televerket anmäla planer på användning av radiosändare, varvid televerket i den omfattning det behövs meddelar frekvenser för sändaren, tekniska bestämmelser, anropssignaler och övriga föreskrifter i fråga om innehav och användning av sändaren. Är sändare avsedd för krigsmaktens behov gäller speciella regler. Televerket och överbefälhavaren samråder i frågan om vilka frekvenser som skall meddelas för statlig myndighets sändare.

Vid meddelande av tillstånd och frekvenser beaktar televerket i första hand att inte olika sändare skall störa varandra. Ansvaret för att olika räddningsorgan skall kunna kommunicera med varandra måste i första hand falla på räddningsorganen själva. Genom den överblick som televerket har över radiokommunikationsområdet har verket dock i dessa sammanhang arbetat även för en samordning av kommunikationsmöjligheterna mellan olika räddningsorgan. Genom utbyggandet av alarmeringscentralerna och med televerket som medintressent i detta sammanhang kommer en ytterligare samordning att underlättas.

Vad gäller frågan om en ytterligare organisatorisk samordning av olika typer av alarmering är jag — i likhet med räddningstjänstutredningen och flertalet remissinstanser — inte beredd att nu förorda en sådan. För ett sådant ställningstagande talar enligt min mening även det förhållandet att jag enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 september 1970 tillkallat en sakkunnig för att se över sjöräddningens organisation m. m.

Ett speciellt problem i sammanhanget är alarmeringsförhållandena under beredskapstillstånd och krig. I ett sådant läge övertar civilförsvaret ansvaret för en väsentlig del av samhällets räddningstjänst. Civilförsvarsstyrelsen har därför på ett tidigt stadium varit med i diskussionerna om bildande av alarmeringscentraler och bl. a. deltagit i den av kommunförbundet initierade utredning som föregick kommunförbundets och landstingsförbundets rekommendation om inrättande av länsalarmeringscentraler. I yttrandet över räddningstjänstutredningens betänkande framhåller civilförsvarsstyrelsen, att det är väsenligt att vid den praktiska utformningen av länsalarmeringscentralerna förutsättning skapas för en smidig övergång mellan freds- och krigsalarmering. För egen del anser

jag att civilförsvarsmyndigheterna bör få tillfälle att framföra sina synpunkter beträffande utbyggnaden av alarmeringscentralerna. Jag återkommer längre fram till hur detta kan ske. Om vissa åtgärder bedöms nödvändiga ur civilförsvarssynpunkt men inte krävs för den fredsmässiga verksamheten förutsätter jag att kostnadsfrågan tas upp till förhandlingar mellan bolaget och civilförsvarsmyndigheterna.

Avtalet mellan televerket, kommunförbundet och landstingsförbundet innebär som nämnts bl. a., att ett alarmeringsbolag bildas. Innan jag går in på det närmare innehållet i det avtal som träffats och förslaget till utformningen av ett tänkt bolag vill jag ta upp frågan om verksamhetsformen för de planerade centralerna.

Statsanställdas förbund (SF) och Tjänstemännens centralorganisation (TCO) har beretts tillfälle att yttra sig över det avtal som slutits. Personalorganisationerna — som båda är positiva till en ökad samordning — ställer sig mera negativa till bolagsbildningen och anser att frågan om valet av företagsform blivit för litet belyst. TCO anser att man bl. a. bör pröva möjligheten att integrera alarmeringscentralerna med SOS-tjänsten inom ramen för televerkets verksamhet. SF går ett steg längre och anser att en sådan verksamhet ligger helt i linje med televerkets uppgifter och förbundet finner det därför naturligt att televerket blir huvudman för denna verksamhet.

Frågan om verksamhetsformen har ingående diskuterats mellan de avtalsslutande parterna. Från televerkets sida har framhållits att verksamheten vid en kombinerad SOS- och alarmeringscentral skulle till sin karaktär väsentligt skilja sig från vanlig telefonexpedition och att möjligheten till sådan arbetsmässig samordning som i dag sker på SOS-centralerna skulle upphöra. Alarmeringscentralerna bör därför enligt televerket förläggas till ett hjälporgan — t. ex. brandstation — där ständig bemanning finns.

I sammanhanget bör beaktas att bildandet av länsalarmeringscentraler i första hand är ett sätt för kommuner och landsting att på ett rationellt, säkert och ekonomiskt sätt ordna den alarmering som de har ansvaret för. Kommunförbundet och landstingsförbundet var redan på ett tidigt stadium inne på tanken att bilda ett gemensamt ägt riksomfattande företag för alarmering och detta av flera skäl. Alarmeringen avser både primärkommunala och landstingskommunla organ. Anslutning av kommuner och landsting till gemensamma centraler måste ske på frivillighetens väg. Viljan till anslutning bedömdes bli större om verksamheten förlades till ett från både kommuner och landsting fristående organ, där dock båda parter hade ett reellt inflytande. Med ett riksomfattande företag skulle strävandena mot ett för hela landet enhetligt system underlättas.

När frågan kom upp om en samordning av alarmeringscentralerna och SOS-tjänsten aktualiserades åter frågan om verksamhetsformen. Att

överlämna ansvaret för SOS-tjänsten till kommun och landsting ansågs olämpligt med hänsyn till det intresse staten måste anses ha i fråga om insyn och inflytande i vad avser SOS-tjänsten. Av skäl som tidigare redovisats ansåg televerket det olämpligt att förlägga alarmeringscentralerna till televerket. En sådan ordning betraktades också av kommunförbundet och landstingsförbundet som klart otillfredsställande, framför allt av det skälet att ansvaret för alarmeringen ligger på kommuner och landsting. Med ansvaret följer också ett behov av insyn i och inflytande på alarmeringsverksamheten. Samordning av alarmeringsfunktionerna bygger som nämnts på frivillig anslutning från kommuner och landsting. Om alarmeringscentralerna skulle drivas av televerket skulle med all säkerhet svårigheter uppstå i detta hänseende.

Med hänsyn till de anförda förhållandena finner även jag, att ett gemensamt ägt aktiebolag i det här fallet är den enda verksamhetsform som kan fungera tillfredsställande för alla parter. Jag förordar därför att den planerade alarmeringsorganisationen drivs genom ett aktiebolag, gemensamt ägt av televerket, kommunförbundet och landstingsförbundet. Jag övergår nu till att närmare redovisa innebörden av det avtal som slutits mellan de berörda parterna.

Målsättningen för bolaget — vars namn avses bli SOS Alarmering Aktiebolag (SOSAB) — är att genom samordning av samhällets alarmeringsfunktioner i regionala alarmeringscentraler möjliggöra snabba och effektiva hjälpinsatser. Bolaget avses mottaga och utlösa larm till brandkår, ambulans och jourhavande sjukvårdspersonal. SOS-samtal till andra hjälporgan skall vidarekopplas på samma sätt som i dag sker för samtliga samtal till SOS-centralerna. Centralerna skall vidare fungera som sambandscentraler för hjälpstyrkor, övervaka statliga och kommunala kontrollutrustningar samt vidare i mån av kapacitet åta sig kommersiella uppdrag inom verksamhetsområdet.

Efter riksdagsbeslut år 1964 (prop. 1964: 108, SU 1964: 121, rskr 1964: 261) bildades Allmänna bevakningsaktiebolaget (ABAB) för att ombesörja bevakning m. m. av statliga skyddsföremål, i första hand inom försvaret. Bolaget skulle i fråga om andra bevakningsobjekt skapa en från kostnadssynpunkt fördelaktig konkurrens med andra bevakningsföretag. Genom kungörelsen (1969: 763) om skyldighet för vissa statliga myndigheter att anlita Allmänna bevakningsaktiebolaget har vissa myndigheter ålagts att anlita ABAB för bevakning av anläggningar som har betydelse från totalförsvarssynpunkt och som är lokaliserade till Stockholms- och Göteborgsområdena.

Huvudinriktningen av SOSAB:s verksamhet kommer, som framgår av det nämnda, att vara en annan än ABAB:s. Båda företagen beräknas dock komma att ha ett visst utrymme för kommersiella uppdrag utanför dess huvudsakliga verksamhetsområden. På de orter där ABAB är etablerat förutsätter jag, att de båda företagen kommer att finna det

lämpligt med samråd för att undersöka i vilken utsträckning ett samarbete kan leda till effektivare samlat resursutnyttjande.

I avtalet finns inskrivet att alarmeringscentral vid katastrofer skall ställa tillgängliga resurser till länsstyrelses förfogande. På motsvarande sätt anser jag att i avtalet bör föras in en bestämmelse med innebörd att resurserna även vid civilförsvarsberedskap vid behov skall ställas till länsstyrelses förfogande. Vid civilförsvarsberedskap övergår nämligen i vissa fall ansvaret för ledningen av räddningstjänsten på civilförsvaret och därigenom på länsstyrelsen.

Bolaget skall ägas till 50 % av televerket och till 25 % av vardera kommunförbundet och landstingsförbundet. Styrelsen skall enligt avtalet bestå av 4—8 personer och utses av parterna till ett antal som står i proportion till deras andel av aktiekapitalet. Bl. a. ordförandeposten i styrelsen skall alternera mellan parterna. I vissa i avtalet specificerade viktiga frågor har emellertid ordföranden inte utslagsröst utan beslutet får bara giltighet om mer än hälften av styrelseledamöterna är eniga.

Beträffande styrelsens sammansättning och beslutsregler vill jag anföra följande. Som framgår av det som hittills redovisats finns det enbart på den statliga sidan många olika intressen att bevaka i samband med utbyggnaden av alarmeringscentralerna. Enligt avtalsförslaget skall televerket — som representerar staten i samband med bolagsbildningen — utse hälften av styrelseledamöterna. På grund av det påtagliga samordningsintresse som staten har i sammanhanget förordar jag att Kungl. Maj:t skall utse hälften av de statliga styrelseledamöterna. Vid viktiga avgöranden i styrelsen — som f. ö. enligt min mening bör bestå av 8 ledamöter — bör vidare krävas att mer än två tredjedelar av antalet styrelseledamöter är eniga.

En viktig fråga när det gäller styrelsens sammansättning är representationen för de anställda. Jag anser att de anställda genom sina personalorganisationer bör delta i styrelsearbetet. För att inte föregripa riksdagens ställningstagande till den proposition med bl. a. förslag till lag om styrelserepresentation för de anställda i vissa företag, som nyligen lagts fram på förslag av chefen för industridepartementet, vill jag emellertid inte framlägga något konkret förslag om styrelserepresentation för de anställda, utan förordar att denna fråga får lösas för SOSAB samtidigt med att den löses för andra aktiebolag.

I samband med utbyggnaden av alarmeringscentralerna skall för varje alarmeringsområde inrättas dels en projektgrupp, dels en samrådsgrupp med uppgift att ge SOSAB:s ledning synpunkter på alarmeringsverksamheten inom området. I grupperna förutses att utöver representanter för parterna — i form av lokalförvaltningen i televerket, berörda landsting och berörda länsavdelningar inom kommunförbundet — skall kunna ingå representanter för andra intressenter. På detta sätt kan vid utbyggnaden av alarmeringscentralerna synpunkter vägas in från bl. a. länsstyrelserna

vilka är ansvariga för sådana samhällsfunktioner som polisen och civilförsvaret. Jag förutsätter att parterna regelmässigt kommer att samråda med länsstyrelserna inom ramen för de regionala grupperna. Jag anser att det statliga samordningsintresset blir tillgodosett genom detta samrådsförfarande och genom att Kungl. Maj:t utser två av ledamöterna i bolagets styrelse.

Enligt avtalet får SOSAB inte utan Kungl. Maj:ts medgivande ändra omfattningen och utformningen av SOS-tjänsten, dvs. utnyttjandet av telefonnumret 90 000. I samband med riksdagsbeslutet om inrättandet av SOS-tjänsten angavs omfattningen av den avgiftsfria SOS-tjänsten. Med hänsyn till de nya hjälporgan som successivt byggs upp och till det önskvärda i att successivt anpassa SOS-tjänstens omfattning till förändringar i samhället föreslår jag att det får ankomma på Kungl. Maj:t att i fortsättningen fastställa omfattningen och utformningen av SOS-tjänsten.

Som framgått av vad jag tidigare anfört har televerket föreslagit att socialvårdens jourverksamhet — bl. a. innehållande barnavårdsjour — skall hänföras till den avgiftsfria SOS-tjänsten. Om Kungl. Maj:t bemyndigas att fastställa omfattningen och utformningen av SOS-tjänsten avser jag att föreslå Kungl. Maj:t att den avgiftsfria SOS-tjänsten utvidgas till att omfatta även socialvårdens jourverksamhet.

SOS-tjänsten är en av de s. k. grundtjänster som SOSAB enligt avtalet på uppdrag av staten, primärkommuner eller landsting skall utföra. Andra grundtjänster är t. ex. brandkårs- och ambulansalarmering samt alarmering av landstingskommunal jourpersonal. För grundtjänsterna skall televerket betala 40 % av kostnaderna samt berörda landsting och kommuner vardera 30 %. Genom överförandet av SOS-tjänsten till alarmeringscentralerna elimineras den vidarekoppling som i dag sker på SOS-centralerna av samtal till brandkår, ambulans och jourhavande läkare. Dessa samtal svarar såsom nämnts i dag för en stor andel av de totala SOS-samtalen. Det är därför troligt att kostnaderna på de nya centralerna för de SOS-samtal som måste vidarekopplas — i huvudsak avseende polislarm — inte blir så stora som 40 % av de totala kostnaderna.

Tidigare har nämnts att televerkets direkta kostnader för SOS-tjänsten är 7—8 milj. kr. i 1972 års kostnadsläge. När SOS-tjänsten förs över från televerket till SOSAB beräknas den ekonomiska belastningen för televerket på längre sikt komma att i stort sett halveras. På så sätt kan sägas att alla parter på ett enligt min mening skäligt sätt delat på den rationaliseringsvinst som eliminerandet för flertalet SOS-samtal av en etapp i alarmeringskedjan kommer att innebära. Jag anser därför att den avtalade kostnadsfördelningen kan accepteras för statens del.

Parterna skall sträva mot att i så stor utsträckning som möjligt använda den tekniska utrustning, som i dag finns på SOS-centralerna och på primär- och landstingskommunala alarmeringscentraler. Detta med-

för att kapitalbehovet beräknas kunna begränsas till ca 20 milj. kr. för bolaget i ett fullt utbyggt skede. Parterna har varit överens om att bolaget skall ha ett begränsat aktiekapital för att minimera det direkta behovet av kapitaltillskott från delägarna. Man har enats om att aktiekapitalet inledningsvis skall vara 1 milj. kr. men med möjlighet att öka det till 3 milj. kr. genom nyemission, om så skulle behövas. Televerkets andel härvidlag är som nämnts 50 %. Parterna har förbundit sig att därutöver vara beredda att teckna borgen för lån till bolaget intill ett högsta belopp av 25 milj. kr., varvid varje part skall svara för så stor del av det totala borgensåtagandet, som motsvarar andelen av aktiekapitalet. Televerkets totala borgensåtagande är därigenom maximerat till 12,5 milj. kr.

De medel som behövs för televerkets aktieteckning i SOSAB — högst 1,5 milj. kr. — torde få täckas från investeringsanslaget Teleanläggningar m. m. Jag avser att senare — under förutsättning att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att godkänna avtalet — föreslå Kungl. Maj:t en höjning av investeringsramen för budgetåret 1972/73 med 500 000 kr. För att tillgodose bolagets behov av kapital — utöver vad som erhålls genom parternas aktieteckning — bör vidare riksdagens medgivande inhämtas till att televerket bemyndigas teckna borgen för SOSAB intill ett belopp av 12,5 milj. kr.

SOSAB:s styrelse samt verkställande ledning — som i ett helt utbyggt skede beräknas bestå av 4—5 personer — skall enligt avtalet lokaliseras till Stockholmsregionen. Jag anser att denna förläggning bör godtas under uppbyggnadsskedet med hänsyn till de nära kontakter som då behövs med parterna. I avtalet bör föras in att lokaliseringen till Stockholmsregionen gäller uppbyggnadsskedet — då det till en början för övrigt endast gäller 2—3 personer. När detta skede har passerat bör frågan om lokalisering utanför Stockholmsregionen återigen noggrant prövas.

Av den tidigare redogörelsen har framgått att när SOS-tjänsten i dess helhet överförts från televerket till SOSAB — vilket kommer att ta mer än sex år — har ca 100 hela arbetstillfällen försvunnit från televerket. Enligt vad jag inhämtat var den naturliga avgången bland de ca 4 000 telefonisterna i televerket det senaste året mer än 300. Det innebär att de telefonister som berörs av överflyttandet av SOS-tjänsten inte behöver riskera avsked från televerket. Det beräknas att det endast på några få orter skall behöva bli aktuellt med omplacering av personalen. Där omplacering kan bli aktuell, är det vidare fråga om omplacering på samma ort inom samma tjänsteställe. I avtalet finns vidare inskrivet att vid tillsättandet av tjänster i SOSAB viss förtur kommer att ges åt sådana anställda hos parterna, vars arbetsuppgifter övergår till SOSAB.

För att biträda med den personella uppbyggnaden av SOSAB och

andra viktigare personaladministrativa frågor under uppbyggnadsskedet skall en rådgivande personaldelegation inrättas med representanter för parterna. Delegationen skall enligt avtalet i erforderlig utsträckning samråda med berörda personalorganisationer. TCO anser i sitt remissyttrande att i personaldelegationen skall ingå representanter för personalorganisationerna. Jag delar TCO:s uppfattning i detta avseende och anser att avtalet bör ändras på angivet sätt.

Bl. a. med hänsyn till de förhållanden som här redovisats anser jag att bildandet av SOSAB inte får några påtagliga negativa effekter för den berörda personalen. Genom att denna också får möjlighet att bli representerad i personaldelegationen anser jag att hänsyn till den berörda personalen tagits i all möjlig utsträckning.

De av mig förordade ändringarna till avtalet har godkänts av de avtalsslutande parterna.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1. bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna det avtal om bildande av ett alarmeringsbolag, som träffats mellan televerket, Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angetts i det föregående och med de avvikelser som särskilt angetts av föredragande departementschefen,
2. bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa omfattningen och utformningen av SOS-tjänsten,
3. medge att televerket bemyndigas att ställa borgen för lån till ett av televerket, Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet gemensamt bildat alarmeringsbolag intill ett belopp av 12 500 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Gunnel Anderson

MARCUS BOKTR. STOCKHOLM 720483